

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezés és a természetvédelem

A vízgyűjtő-gazdálkodási tervezésről általában

dr. Tombácz Endre ÖKO ZRt.
Szakmai Fórum 2009. szeptember 8.

Víz Keretirányelv

A víz földi élet legfontosabb hordozója és alkotó eleme. Anyagában tekintve mi magunk is jórészt vizek vagyunk. Ahhoz, hogy a jövőben is mindenkinek jusson tiszta ivóvíz és tájaink, életünk meghatározó elemei maradhassanak a folyók és tavak, erőfeszítéseket kell tennünk a felszíni és felszín alatti vizek megóvásáért, állapotuk javításáért.

Ezért született

„Víz Keretirányelv” (2000/60/EK) mely 2000. december 22-én lépett hatályba az EU tagországaiban.

A Víz Keretirányelv célja, hogy 2015-re a felszíni (folyók, patakok, tavak) és felszín alatti víztestek „jó állapotba” kerüljenek. A keretirányelv szerint a „jó állapot” nemcsak a víz tisztaságát jelenti, hanem a vízhez kötődő élőhelyek minél zavartalanabb állapotát, illetve a számukra biztosított megfelelő vízmennyiséget is.

Jól megalapozott természeti, társadalmi és gazdasági indokokkal a 2015-ös határidő kitolható két tervezési időszaknak megfelelően 2021-ig vagy 2027-ig, a célkitűzések enyhébbek is lehetnek, mint a jó állapot, illetve jó potenciál követelményei.

A vízgyűjtő-gazdálkodás tervezésének főbb jellemzői

A VKI megvalósításának eszköze a Vízgyűjtő-gazdálkodási Terv

2009. december 22-ig Vízgyűjtő-gazdálkodási Tervet (VGT) kell készíteni Magyarország teljes területére

- a VGT három ciklusa: 2015, 2021 és 2027
- A 2015-ig megvalósítandó intézkedéseket 2012-ig be kell indítani
- A VGT-nek tartalmaznia kell:
  - a vizek állapotának jellemzését (a szükséges monitoring programmal együtt);
  - a környezeti célkitűzéseket, illetve
  - a célkitűzések elérése érdekében tett és teendő intézkedéseket.

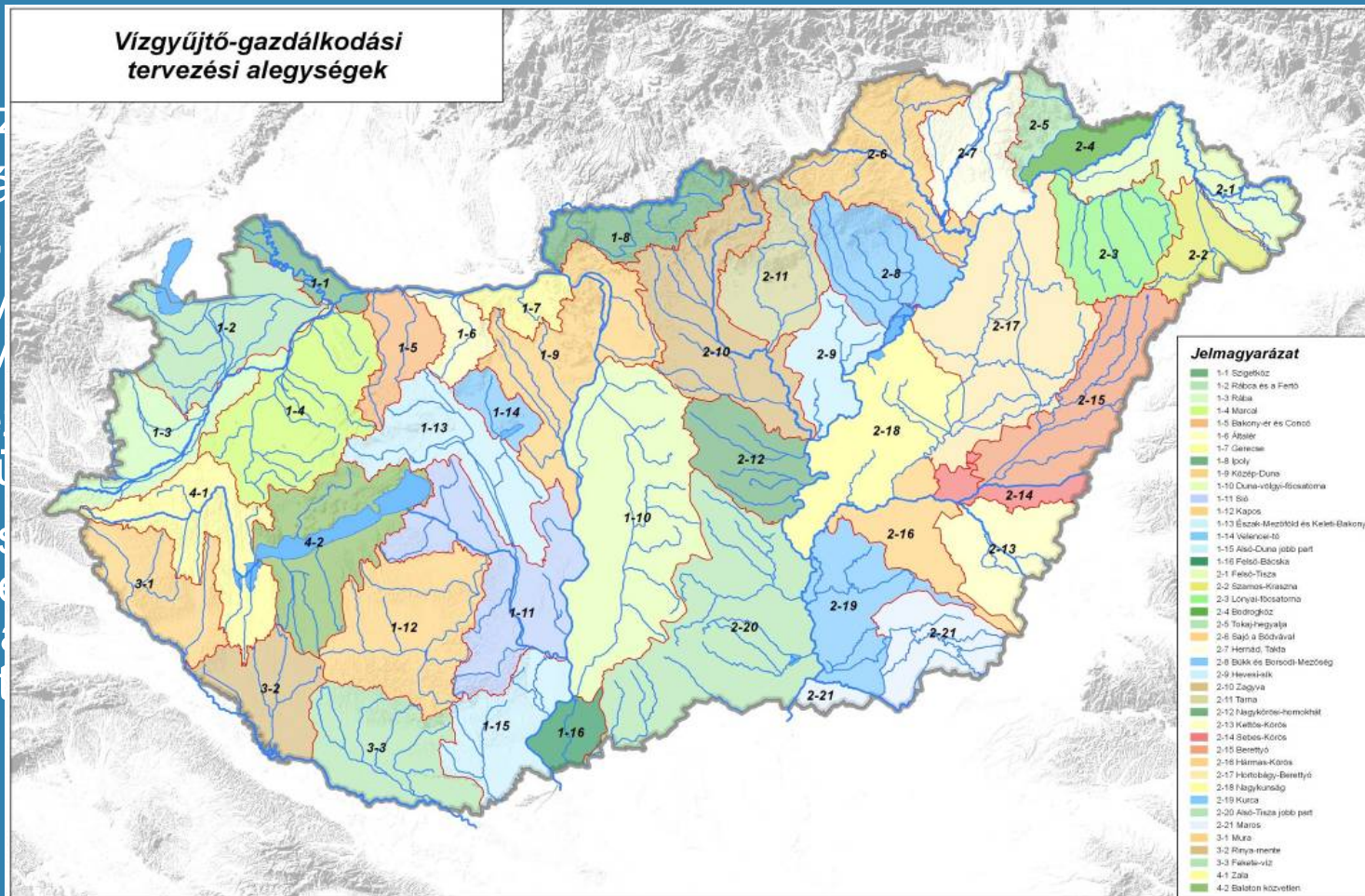

A tervezés területi vetülete

Magyarország teljes területe a Duna-medencébe tartozik, így ellentétben a legtöbb EU tagállammal csak egy vízgyűjtőkerület – a Duna vízgyűjtőkerület - vízgyűjtő-gazdálkodási tervének elkészítésében érdekelt.

A tervezés

- országos (terv),
- részvizek (terv),
- tervezési egységek (terv) készítése,
- víztervezési egységek meghatározása jelentőségük alapján.

A víztestek

Vízfolyások:

Magyarországon összesen 9800 vízfolyást tartunk nyilván, víztestként azonban csak 1031 vízfolyás jelöltünk ki a 10 km²-es vízgyűjtő méretbeli alsó korlát miatt. A kisebb vízfolyások egy víztestbe történő összevonása miatt **869** folyót, patakot, vagy csatornát nevesítettünk víztestként, melyek közül 393 sorolható a természetes kategóriájú vízfolyás víztestekhez (a többi erősen módosított, vagy mesterséges víztest).

Állóvizek:

Az állóvizeknél önálló víztestként az 50 hektárnál nagyobb, nem völgyzárógátas tavak kerültek kijelölésre. Víztestként 296 állóvízet nevesítettünk. A kisebb tavakból álló tócsoportok egy víztestbe történő összevonása miatt **213** tavat, tározót, vagy mentett oldali holtágat jelöltünk ki víztestnek, amelyből csak 75 sorolható a természetes kategóriájú állóvíz víztesthez (a többi erősen módosított, vagy mesterséges víztest).

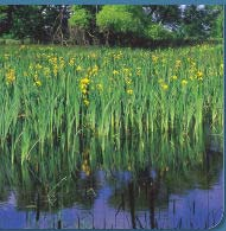
Felszín alatti vizek:

185 felszín alatti víztest közül 22 db sekély hegyvidéki víztest, 55 db pedig sekély porózus víztest. A hegyvidéki víztestek darabszáma 23, míg a porózus víztesteké: 48. A karszt víztestek darabszáma összesen 29, ezen belül 14 db hideg karszt víztest és 15 db termál karszt víztest. A porózus termál víztestek száma: 8.

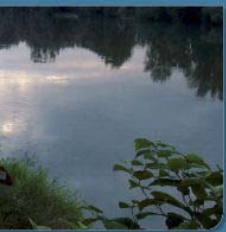
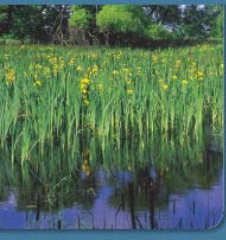
Víztestek - Célkitűzések

Víztestek típusa	Víztestek száma összesen (db)	Jelenlegi jó állapot v. potenciál fenntartása	Jó állapot/potenciál elérése			Enyhébb célkitűzés (javaslat)
			2015-re	2021-re	2027-re	
Vízfolyások összesen	866	68	78	375	325	20
Természetes	390	26	32	179	133	20
Erősen módosított	331	15	27	151	138	0
Mesterséges	145	27	19	45	54	0
Állóvizek összesen	213	29	24	124	35	1
Természetes	75	25	5	40	4	1
Erősen módosított	9	0	2	7	0	0
Mesterséges	129	4	17	77	31	0
Felszín alatti vizek	185	99	4	31	49	2
Összesen	1264	196	106	530	409	23

Prioritások

- Elsődleges prioritása van a VKI szerinti **alapintézkedések**ben foglalt előírások hazai végrehajtásának és az ún. további alapintézkedések, azaz a VKI céljait szolgáló már hatályos tagállami szabályozási intézkedések végrehajtásának.
- Előnyben kell részesíteni a VKI 4. cikk 1. c) alá eső **védett területek** jó állapotának eléréséhez szükséges intézkedéseket, mert azok esetében a 2015-ös határidő alól nincs felmentés. Fontos leszögezni, hogy itt nem a víztestnek kell jó állapotúnak lennie 2015-ig, hanem a védettség szempontjából a probléma okát kell kezelni.
- A probléma megoldásának **sürgőssége** (a nem cselekvés komoly következményei/magas költségei, vészhelyzet kialakulásának lehetősége, pl. ivóvízbázis elszennyeződése)
- Az adott víztest rendbehozatalának társadalmi hasznossága, erős **társadalmi igény** léte mellett (pl. sok embert pozitívan érint, idegenforgalom, vízvisszatartás)
- Azon víztestek, ahol a szükséges intézkedéseket **rövidtávon meg lehet valósítani** (előkészítettség, rövid megvalósítási idő), ahol gyorsak az eredmények.
- Azon víztestek, ahol a szükséges intézkedések **kiemelkedően hatásosak**, adott intézkedési kombináció kis költséggel nagy eredményt ér el.

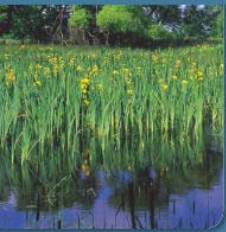
Védett területek

A Víz Keretirányelv értelmében védettnek számít minden olyan terület, illetve felszín alatti tér, melyet a felszíni és/vagy a felszín alatti vizek védelme érdekében, vagy a közvetlenül a víztől függő élőhelyek és fajok megőrzése céljából valamely jogszabály kijelöl.

- Ivóvízkivételek védőterületei
- Tápanyag- és nitrát-érzékeny területek
- Természetes fürdőhelyek
- Védett természeti területek
- Őshonos halfajok életfeltételeit biztosító vizek

Védettségi kategória	Érintett vízfolyás víztest %	Érintett tó víztest %
Nemzeti Park, Tájvédelmi Körzet, Természetvédelmi Terület, Natura 2000 terület	41	30
Természetmegőrzési	73	44
Madárvédelmi	40	43
Ramsari terület	12	17
Összes érintett víztest	76	59

Köszönöm a figyelmet